

Hodnocení ekonomické situace a materiálních životních podmínek v střeoevropském srovnání – léto 2010

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2010, v10-06</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>31. 5. – 14. 6. 2010</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 18 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1857</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>EV.10, EV.11, EU.33, EU.34</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>2. září 2010</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

V červnu 2010 CVVM zjišťovalo, jak občané hodnotí materiální životní podmínky svých domácností a ekonomickou situaci v zemi. Pod zastřešením CEORG¹ byl výzkum na toto téma během letních měsíců realizován též v Polsku², Maďarsku³ a na Slovensku⁴.

Tabulka 1: Hodnocení současné ekonomické situace (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobrá	0	1	0	0
dobrá	8	26	1	9
ani dobrá, ani špatná	27	42	25	42
špatná	46	22	58	35
velmi špatná	18	3	15	12
neví	1	6	1	2

Pozn.: Procenta ve sloupci.

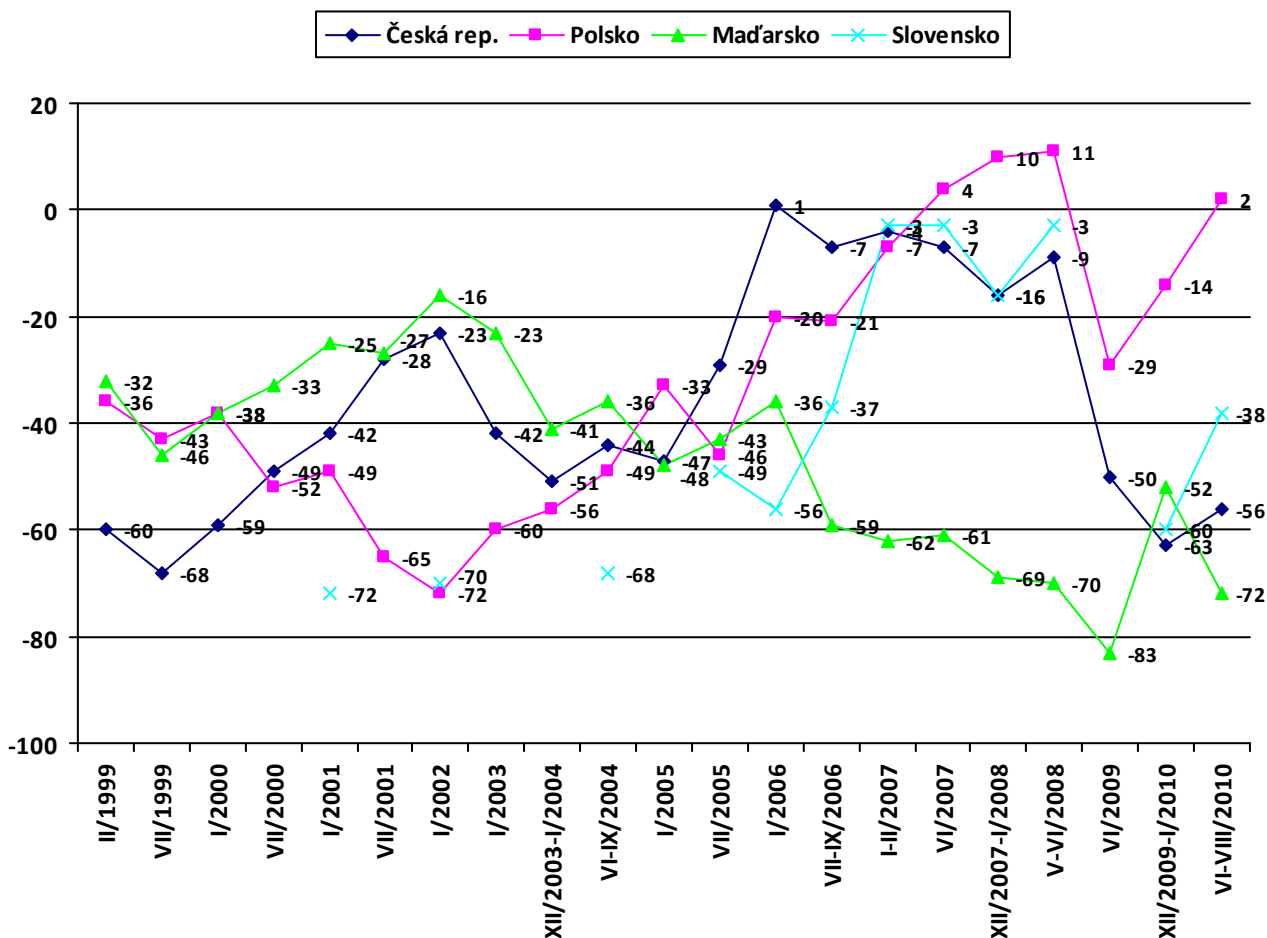
¹ C E O R G [The Central European Opinion Research Group] zahrnuje tři instituce zabývající se výzkumem veřejného mínění v České republice [CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i. - Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR], v Maďarsku [TÁRKI - Társadalomkutató Intézet és Társadalomkutató Informatikai Egyesülés] a v Polsku [CBOS - Centrum Badania Opinii Społecznej].

² V Polsku šetření proběhlo ve dnech 8. až 14. 7. 2010 na reprezentativním souboru 899 respondentů ve věku od 18 let.

³ V Maďarsku proběhl sběr dat v termínu od 14. do 20. 7. 2010 na reprezentativním souboru 1001 respondentů ve věku od 18 let.

⁴ Na Slovensku sběr dat realizovala agentura FOCUS ve dnech od 4. do 10. 8. 2010. Dotazováno bylo 1033 respondentů ve věku od 18 let.

Graf 1: Hodnocení ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobrá“ a „dobrá“ a součtem podílů „špatná“ a „velmi špatná“.

První otázka se týkala toho, jak respondenti vidí ekonomickou situaci své země.⁵ Jak ukazují výsledky zachycené v tabulce a v grafu 1, ve třech středoevropských zemích – na Slovensku, v České republice a v Maďarsku – respondenti hodnotí současnou ekonomickou situaci častěji negativně než pozitivně, v případě Polska, kde hodnocení dopadlo zdaleka relativně nejlépe, byly podíly příznivého a nepříznivého hodnocení statisticky vyrovnané (27 % „dobrá“ a 25 % „špatná“), přičemž největší část polských respondentů (40 %) volila odpověď „ani dobrá, ani špatná“. Relativně nejhůře domácí ekonomickou situaci hodnotí jako už od roku 2006 poměrně tradičně (s jedinou výjimkou zaznamenanou na přelomu loňského a letošního roku, kdy se do hodnocení Čechů i Slováků naplno promítla pesimistická nálada v souvislosti s ekonomickou krizí) Maďaři, přičemž mezi nimi a třetími v pořadí Čechy se objevila nevelká, ale statisticky signifikantní mezera. Totéž platí i o rozdílu mezi hodnocením Čechů a poněkud méně skepticky naladěných Slováků, kteří častěji než Češi volili variantu odpovědi „ani dobrá, ani špatná“ na úkor explicitně negativního hodnocení, přičemž podíly příznivých ohlasů byly v obou zemích prakticky stejné. Naproti tomu v Maďarsku se příznivé hodnocení téměř neobjevuje. Oproti minulému šetření z přelomu loňského a letošního roku si Poláci a Slováci v hodnocení ekonomické situace své země zřetelně polepsili, v Česku se hodnocení tímž

⁵ Otázka: "Jak byste hodnotil současnou ekonomickou situaci v naší zemi? Je podle Vás velmi dobrá, dobrá, ani dobrá, ani špatná, špatná, velmi špatná?"

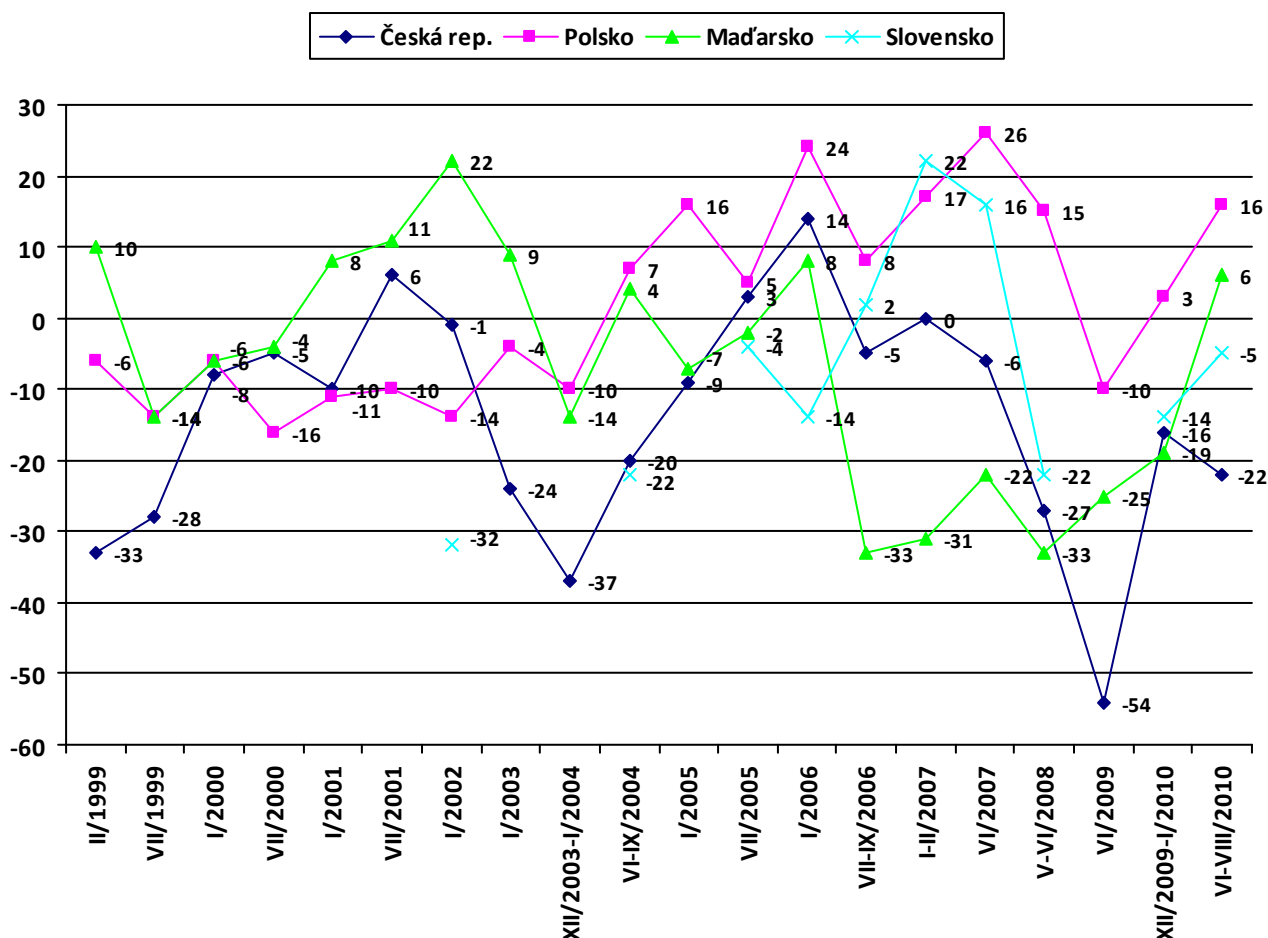
směrem posunulo jen mírně, zato však v Maďarsku nastal další zřetelný propad na druhou historicky nejhorší zaznamenanou úroveň od počátku našich měření.

Tabulka 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	0	1	1	1
trochu se zlepší	17	30	26	21
nezmění se	37	44	48	43
trochu se zhorší	28	14	15	17
velmi se zhorší	11	1	6	10
neví	7	10	4	8

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Graf 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“ a součtem podílů „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

Očekávání budoucího ekonomického vývoje⁶ zachycené v tabulce a v grafu 2 nabízí trochu odlišný obrázek oproti samotnému hodnocení. I zde se jako nejoptimističtější opět jeví obyvatelé Polska, ale za nimi s nevelkým odstupem následuje Maďarsko, kde zřejmě značná část lidí doufá, že země má již z pohledu ekonomického vývoje to nejhorší za sebou, a nejspíš vkládá i značné naděje na zlepšení do výměny vládní garnitury po drtivém vítězství Orbánova Fideszu v letošních parlamentních volbách. Tak či onak, výsledkem oproti situaci ještě

⁶ Otázka: "Myslíte si, že se v příštím roce ekonomická situace v ČR velmi zlepší, trochu se zlepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?"

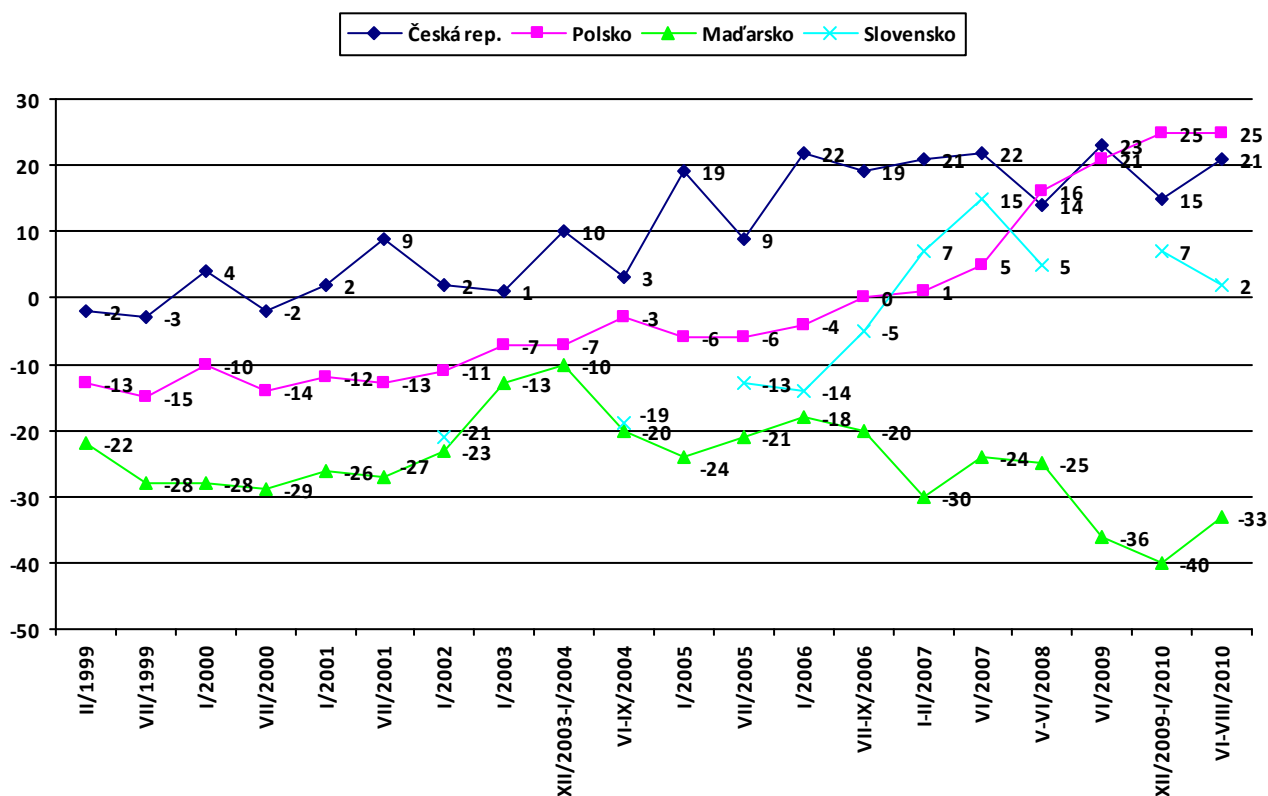
před půl rokem bylo výrazné zlepšení ekonomických očekávání Maďarů, mezi nimiž poprvé od počátku roku 2006 převažuje podíl předpokládaného zlepšení nad zhoršením, i když jen mírně. Také v Polsku a na Slovensku došlo od posledního výzkumu k pozitivnímu posunu. Naopak Češi hodnotí ekonomické výhledy své země nejen relativně nejhůře, ale navíc i o trochu pesimističtěji než ještě na počátku roku 2010.

Tabulka 3: Hodnocení současných materiálních životních podmínek domácnosti (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobré	4	12	1	1
dobré	37	28	8	26
ani dobré, ani špatné	39	45	49	48
špatné	16	10	33	19
velmi špatné	4	5	9	6
neví	0	0	0	0

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Graf 3: Hodnocení současných materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobré“ a „dobré“ a součtem podílů „špatné“ a „velmi špatné“.

Materiální životní podmínky svých domácností⁷ hodnotí respondenti v Polsku a ČR častěji kladně než záporně, na Slovensku jsou podíly kladného a záporného hodnocení fakticky vyrovnané. Nejlépe je na tom z hlediska rozdílu pozitivního a negativního hodnocení Polsko, kde dvě pětiny dotázaných (40 %) považují materiální podmínky svých domácností za dobré, 15 % pak za špatné, ale zaznamenaný rozdíl oproti druhé České republice byl tentokrát prakticky

⁷ Otázka: „Jak byste hodnotil současné materiální životní podmínky Vaší domácnosti? Jako velmi dobré, spíše dobré, ani dobré, ani špatné, spíše špatné, velmi špatné?“

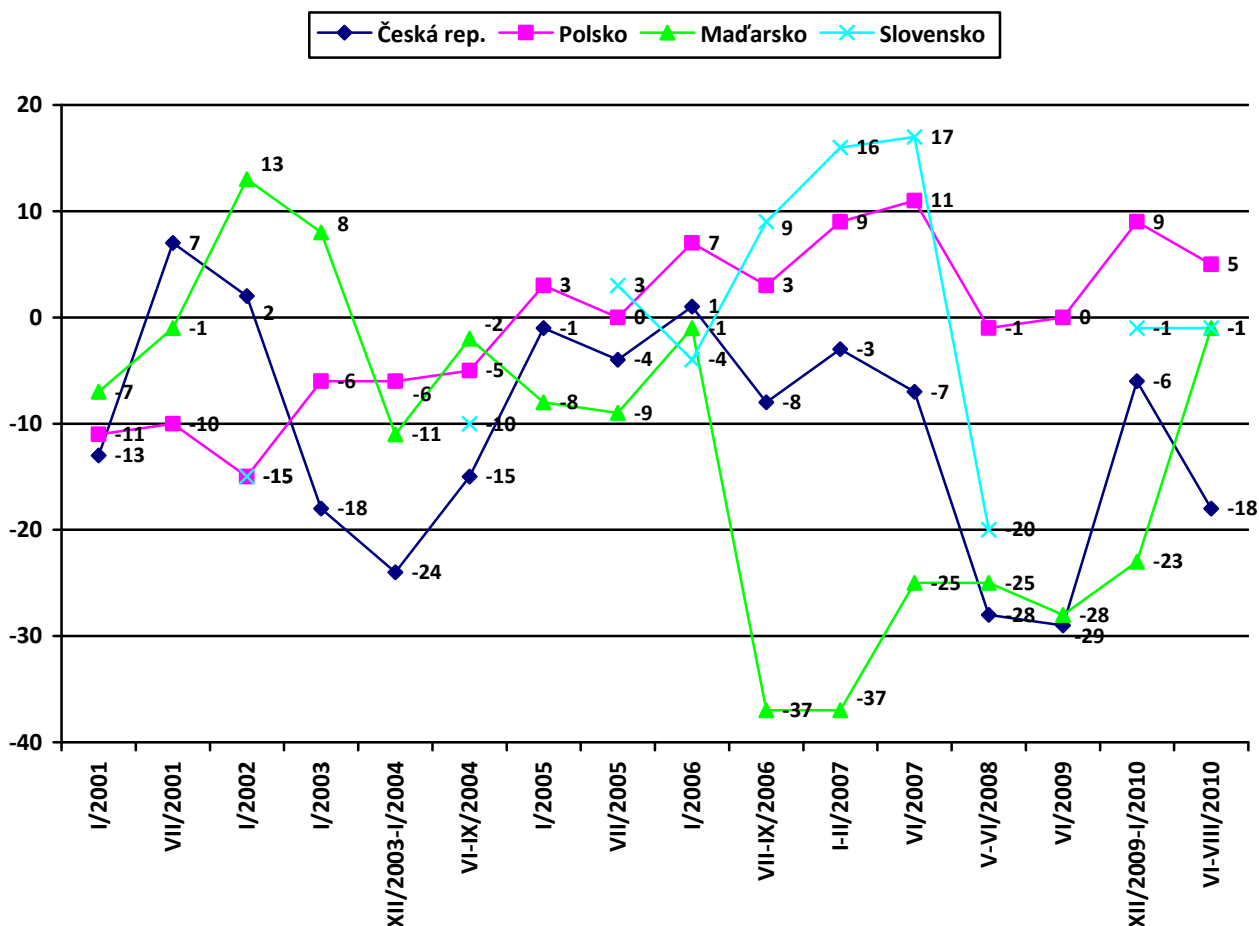
zanedbatelný. U nás příznivě hodnotí situaci svých domácností dokonce 41 % dotázaných, negativně však 20 %, což je o trochu více než mezi Poláky. V případě Slovenska převládá podíl osob s kladným hodnocením (27 %) nad lidmi, kteří na podmínky svých domácností pohlížejí nepříznivě (25 %), už jen zanedbatelně. Nejvíce skeptický pohled mají, a to v celém období našeho více než desetiletého měření v podstatě trvale, obyvatelé Maďarska, kde pouze 9 % vidí situaci svých domácností kladně a 42 % naopak záporně. Maďaři jsou také jediní, kdo hodnotí materiální podmínky svých domácností hůře než před pěti či deseti lety, zatímco u ostatních tří zemí jsou přes dílčí výkyvy patrné pozitivní posuny v dlouhodobém hodnocení osobní materiální situace.

Tabulka 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	1	2	2	1
trochu se zlepší	13	17	18	17
nezmění se	48	67	55	54
trochu se zhorší	25	12	16	14
velmi se zhorší	7	2	5	5
neví	6	0	4	9

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Graf 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“ a součtem podílů „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

V očekávání budoucího vývoje materiálních podmínek⁸ svých domácností se Poláci, Maďaři a Slováci vzájemně liší jen nepatrně, byť v kontextu jejich odlišného hodnocení aktuálních materiálních životních podmínek jako takových jsou jejich odpovědi zvláště v kategorii těch, kdo neočekávají žádný posun, kvalitativně odlišné. Navzdory tomu v případě Maďarska lze hovořit o výrazném zlepšení výhledu směrem do budoucna oproti předchozím šetřením, v nichž výrazně převládalo předpokládané zhoršení. Naopak zřetelný nárůst pesimismu směrem do budoucna, pokud jde o materiální životní podmínky, šetření zaznamenalo mezi českými respondenty, z nichž bezmála třetina (32 %) očekává v nejbližší době zhoršení svých materiálních životních podmínek. I když aktuální hodnocení vyhlídek mezi českou populací není tak pesimistické, jako bylo ještě v polovině roku 2009 či v roce předchozím, je zřetelně horší, než bylo na počátku roku 2010.

⁸ Otázka: „Očekáváte, že materiální životní podmínky Vaší domácnosti se v příštím roce velmilepší, trochulepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?“